

комунікацій; видаються дві авторитетні фахові збірки наукових праць «Культура України» та «Вісник ХДАК»; ефективно функціонують понад 30 науково-творчих шкіл культурно-мистецького спрямування.

Повною мірою розкрився талант ректора В. Шейка не тільки як організатора і натхненника наукових здобутків ВНЗ, а й талановитого, яскравого вченого-дослідника, який власним прикладом надихає не одне покоління науковців на плідну дослідницьку працю на ниві науки. Повсякденні турботи про долю академії, які поглинають безліч часу й енергії, не завадили подальшим науковим пошукам ректора, зростанню його наукового доробку. Він — автор понад п'ятисот праць з питань історії й теорії культури, інформаційної культури, у тому числі сорока монографій та підручників, зокрема таких, як «Історія української культури» (2001), «Історія художньої культури» (1999–2004, тт. 1–12), «Історія української художньої культури» (1999, 2003, тт. 1–2), «Культура. Цивілізація. Глобалізація» (2001, у 2 т.), «Історико-культурологічні аспекти психоаналізу» (2001), «Формування основ культурології в добу цивілізаційної глобалізації (друга половина XIX — початок XXI ст.)» (2005), «Еволюція художніх і літературних об'єднань України: історико-культурологічний вимір» (2008), «Історія української культури» (2009, 2010), «Культура та цивілізація в історико-культурній думці України в добу глобалізації» (2009), «Філософія української національної ідеї та Микола Хвильовий: історико-культурологічний аспект» (2010), «Культура України в глобалізаційно-цивілізаційному вимірі (історико-методологічні аспекти)» та ін.

У 2003–2007 рр. Василь Шейко очолював спеціалізовану вчену раду Харківської академії із захисту докторських (кандидатських) дисертацій зі спеціальності «Теорія та історія культури», а в 2007–2010 рр. як провідний культуролог України вперше в історії академії посідав місце голови експертної ради ВАК України з культурології і мистецтвознавства, а також став провідним науковим співробітником Інституту культурології Національної академії мистецтв України та керівником наукової теми фундаментальних досліджень — «Культура України: культурологічні виміри». З 2011 року він — президент Української асоціації культурологів, науковий керівник Державної НДР «Вітчизняна та світова культура: історико-теоретичні аспекти». Ще одним результатом багаторічної плідної роботи провідних учених ХДАК під безпосереднім керівництвом В. Шейка стало впровадження в Україні двох нових наукових галузей — «культурологія» та «соціальні комунікації», затверджених постановою Кабінету Міністрів України № 1718 від 13 грудня 2006 р.

За особливі заслуги перед українським суспільством, вагомий особистий внесок у розвиток освіти, науки і культури Василь Миколайович Шейко обраний членом-кореспондентом НАМ України, нагороджений кількома орденами та медалями, зокрема він став повним Кавалером ордена «За заслуги», нагороджений Почесною грамотою Верховної Ради України, срібною медаллю «За багаторічну плідну працю в галузі культури» Української академії наук національного прогресу.

Нині ювіляр у розквіті своїх творчих сил і таланту. Щиро бажаємо йому міцного здоров'я, наснаги, життєвих гараздів, примноження наукових і педагогічних здобутків, успішного здійснення найсмисливіших ідей.

*Микола ЯКОВЛЄВ
головний вчений секретар НАМ України*

Віталій ШОСТЯ **До 70-річчя від дня народження**

На власну долю у Віталія Костянтиновича Шості нема нарікань. Бо його доля завжди відповідально — без метушні і поспіху, справедливо і повною мірою винагороджує й лаврує художника за благородне лицарське служіння мистецькому сузеренові — художній творчості.

Нині Віталій Шостя є визнаним творчим авторитетом у мистецькій ойкумені і належить до числа кращих, визнаних, світового рівня художників-плакатистів, є лауреатом багатьох міжнародних конкурсів і фестивалів мистецтва плаката, реклами, графічного дизайну. В. Шостя — народний художник України, член-кореспондент Національної академії мистецтв України, професор, завідувач кафедри дизайну Національної Академії образотворчого мистецтва та архітектури.

Маючи вроджені здібності й харизму непересічного організатора він терпеливо й тактовно, послідовно й рівно здійснював і продовжує здійснювати титанічну роботу з формування потужної державствотвердуючої складової сучасного українського образотворчого мистецтва. У Віталія Шості — члена Національної спілки художників України, завжди вистачає творчої наснаги й енергії бути ініціатором, засновником, організатором, прискіпливо-справедливим членом журі професійних оглядів і конкурсів, що спрямовуються на селекцію — відбір кращих, еталонних мистецьких творів сучасного українського плаката і сучасного українського графічного дизайну. Восени 2011 року успішно стартувала всеук-

раїнська Трієнале «Брама дизайну». Засновником, ідеологом і головою організаційного комітету цієї масштабної і далекосяжної мистецької програми є Віталій Шостя. Митець з поетичною виразністю висловив-сформулював філософію Трієнале: «Брама дизайну — як виправдана можливість увійти з гідністю до професійної території дизайну; як надійний спосіб зустріти яскраву особистість з належними почестями; як рішуча змога зупинити неякісний продукт відповідально не відчинившись перед ним; як реальний шанс заявити про себе дизайнерській спільноті ще зі студентських професійних кроків; як метафора межі між вчора і сьогодні з пильним поглядом у завтра».

Талант митця як організатора і фундатора гідно втілюється й у стінах Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури. З наполегливої подачі Віталія Костянтиновича Шості і завдяки його фундаментальним програмним напрацюванням ще у 1987 році при кафедрі графічних мистецтв була створена майстерня графічного дизайну, завданням якої стало навчання проектуванню таких різновидів графіки, як плакат, фірмовий стиль, дизайн пакування, оформлення періодичних видань, дизайн книги та інших форм рекламної графіки. А 2004 року на базі майстерень графічного дизайну і мистецтва книги в Академії була створена кафедра дизайну. У своїй діяльності кафедра послуговується духовним досвідом і мистецькими напрацюваннями великих засновників українського графічного дизайну. Заснована й очолювана В. Шостою, кафедра дизайну активно і впевнено експериментує в навчальному процесі. Проектування курсових і дипломних робіт забезпечується яскравим спектром дослідницьких, евристичних і філософських підходів. Звідси й висока професійність, і добірна мистецькість, і вишукана оригінальність, що є незмінними характерними ознаками дипломних робіт обдарованих і наполегливих учнів Віталія Костянтиновича.

Навчальні програми і сучасні методики професора успішно підтверджують свою якість на міжнародному ринку праці. Молодих фахівців графічного дизайну — вихованців майстра залюбки запрошують на роботу провідні дизайнерські компанії та рекламні агенції багатьох країн Європи, Америки, Азії, Австралії.

Професор В. Шостя, беззаперечно, належить до мистецької педагогічної еліти. Колишні і теперішні студенти пишуться і гонорують, що навчалися й навчаються мистецтву плаката і графічному дизайну саме у професора Віталія Шості. Учні майстра перманентно перебувають у стані захоплення глибиною його творчості, життєвим благородством і лицарством у мистецтві, художністю його батьківської педагогіки. Віталій Костянтинович вмє надзвичайно вишукано, аргументовано, переконливо, доказово, натхненно і власною думкою, і власним творчим прикладом вкорінювати у розум і серця молодих митців щире бажання жити і на повні груди дихати мистецтвом, бути щасливим у любові до мистецтва.

Є важливим і слід особливо зазначити, що саме Віталій Шостя — фундатор і будівничий сучасної української світового рівня школи графічного дизайну зумів час хаотичних реформ і змін реінкарнувати у зоряний час національного графічного дизайну.

Та визначні організаторські й педагогічні здобутки є природними виявами саме багатогранної творчої обдарованості митця. Віталій Шостя, найперше, є унікальною творчою особистістю, художником, що з успіхом реалізує себе і в монументальному мистецтві, і у книжковій графіці, і у графічному дизайні, і у вільній графіці. Але всю свою мистецьку силу і художню енергію творець концентрує саме у плакаті.

В. Шостя ще зі студентської юності закоханий у плакат. З особливим пієтетом він згадає і розповідає десятки історій про свої подорожі до Польщі — батьківщини сучасного і вже класичного мистецтва плаката. Згадає про незабутні зустрічі з метрами — живими творцями цього рафінованого мистецтва мислителів і філософів. Здається, художник знає про плакат усе: що з ним відбувалося і що з ним відбудеться. Ерудованість і фахова освіченість Віталія Шості, тонка мистецька інтуїція і особливе художнє мислення постійно породжують плакатні композиції, які світ визнає кращими, еталонними.

70-ті, 80-ті, 90-ті минулого століття і 2000-і були позначені десятками міжнародних і всеукраїнських конкурсів і виставок плаката. І переможною участю у цих конкурсах-виставках українські плакатисти — колеги і учні — зобов'язані великою мірою Віталію Шості, взірцевій плакатній творчості митця, його вірі у мистецькі надможливості-надспроможності плаката.

З усією впевненістю можна назвати Віталія Костянтиновича Шостою родоначальником українського елітарного плаката. Плаката, який подолав обслуговуючу інформативну, агітаційну, рекламну функції. Плаката, у якому домінує лише вільна думка художника, лише вільний мистецький дух. Варто звернути увагу, що плакати майстра зріднилися з давнього античного метафорою, заговорили вишуканою алегоричною мовою мудреців і пророків. У плакатному тілі композицій митця живе нетлінний дух древньої думки філософів. Алегорично-метафоричне мислення було і є природним культурним мисленням людства в усі часи. Віталій Шостя — художник-плакатист заговорив зі своїм глядачем вічно знаною ним мовою — мовою мислячого людства. Митець веде з глядачем діалог-гру у пошуках скарбів думки. Його плакати є творами зримої риторики, візуалізованого красномовства, мінімалістичними виставами. У плакатах майстра акторськи виразно заекспонована знаковість переконливо зчитується завдяки артистичному проголошенню синтезованої тези, що межує з афоризмом. Класична філософська притчевість є складовою задумів плакатних композицій. Ідеально точна поети-

зована метафоричність, яку художник обожає і вважає особливою перевагою українського світобачення і світомислення, надає плакатам Віталія Шості вишуканого національного шарму.

Задяковану ще архаїкою симбіозність і сюрреалістичність художнього мислення митець віртуозно задіє для створення власних постмодерністських символічно-знакових візуалій. У плакаті Віталія Шості «Отелло» втаємничено-вживлено думку, яка не лише узагальнює сюжет цієї шекспірівської трагедії, а й розгортає у свідомості глядача теософські й антропософські роздуми. Художник винайшов-створив оригінальний цільний об'єкт-знак «вухо зі змієм». «Змій» у біблійних текстах є алегорією пізнання добра і зла, а «вухо» є алегорією завжди відчиненої брами, дякуючи якій Слово, що є у Бога і є Богом, входить у людський розум. Ці алегоричні знаки породили виразну симбіозну знак-алегорію і метафорично піднесли її до думки, що кожне слово для людини є надпотужною силою і зброєю. Слово або зміцнює-захищає людину, або ж руйнує-вбиває. Увійде зі словом добро, чи вповзе зло у наш розум? Що дозволимо ми змієві нашої свідомості — бути цілителем чи вбивцею?

Надвизначним є і плакат митця з присоромлюючою цитатою з поезії Тараса Шевченка. У композиційній площині зображено пергаментний листок з Євангелія, у який загорнуто оселедці до горілки. Сюжет видається хронікальним віддзеркаленням атеїстичних реалій радянської доби і вже цією натуралістичністю жахає глядача. Але митець ще й вдало застосував у цій композиції принцип метафоричного заземлення, а не піднесення — тут вище вселенське занепадає до дрібного побутового. Річ у тім, що «риба» у античних і християнських текстах є алегорією божественної ідеї і мудрої людської думки — бо мовчить, всюди вільно плаває і пірнає у глибини. Художник принципово наголошує, що святі християнські «ідеї-риби» нашим розумом брутально перетворено на оселедці. Глядачеві запропоновано поміркувати: чи не занепає наш світогляд, чи не вразили наш розум примітивність і зубожіння, чи не розучилися ми мудро мислити?

Про кожен плакат Віталія Шості, як про зриму театралізовану максиму, як про досконало візуалізований афоризм, можна говорити і говорити. І знаходити нові й нові художні тонкощі, і смакувати кожну деталь композицій майстра. Для творчих задумів Віталій Костянтинович вишукує вибрані й неповторні форми, інструментарій і манери графічного запису-втілення мистецьких ідей. У кожному своєму творі художник гармонійно поєднує унікальну рафіновану ідею з добірною формою візуалізації. Саме тому вивірена художня форма спрямовує глядачів-шанувальників творчості митця до миттєвого і точного зчитування складного мистецького задуму. Форма в руках майстра трансформується у голос змісту і зміст виразно лунає у формі.

Важливо, що у творчості молодих художників плаката явно відчуваються всі характерні ознаки мистецької школи Віталія Костянтиновича Шості — школи вільнодумного, метафоричного, елітарного національного плаката.

Яскравим свідченням-підтвердженням дійсного існування і розвитку школи унікального мистецького мислення і графічної культури Віталія Шості стала ініційована учнями майстра урочиста конференція «Шостя. Школа. Учні» з нагоди 70-річчя вчителя. Конференція супроводжувалася персональною виставкою вибраних плакатних композицій художника у музейній залі Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури. Колеги і учні Віталія Костянтиновича щиро вітали ювіляра і вшановували творчість митця виразним зчитуванням і глибоким осмисленням досконалих творів всесвітньо відомого майстра елітарного плаката.

Володимир ЧУПРИНІН

ЮРІЙ БОГУЦЬКИЙ До 60-річчя від дня народження

Писати про Юрія Петровича Богуцького і легко, і надзвичайно важко. Легко тому, що всі енциклопедичні й довідкові видання, електронні довідники і сайти дають широку ґрунтовну й детальну інформацію про нього як відомого державного і громадського діяча, талановитого вченого, який успішно поєднує свою багатопрофільну діяльність з педагогічною роботою. З іншого боку, писати про нього важко, бо неможливо в короткому викладі бодай приблизно віддзеркалити багатий та карколомний за успіхами і здобутками творчий шлях Юрія Петровича Богуцького. Більше того. Великий тягар відповідальності, який при цьому постає, нагадує про практичну неможливість в стислому варіанті бодай пунктирно охарактеризувати колосальний внесок, що його зробила ця людина для розбудови незалежної України в цілому та її духовного життя, зокрема. І все ж таки я ризикну хоча б коротко окреслити основні віхи творчого шляху ювіляра.

Юрій Петрович Богуцький народився 24 вересня 1952 року у селі Миколаївка Великопетихського району Херсонської області. Після успішного закінчення Київського інституту культури ім. О. Є. Корнійчука з

